

وزیر کشور:

ساماندهی بسیاری از شاخص‌های نامطلوب اقتصادی مانند نرخ تورم بالا و نرخ بیکاری، از دستاوردهای قابل پیش‌بینی توسعه اقتصاد روستایی است. باید تمام ظرفیت‌های تولیدی اقتصادی در همه مناطق فعال شود که این امر می‌تواند به توسعه متوازن و تقویت قدرت ملی هم کمک کند.

سال ۱۳۹۵، سال اقتصاد مقاومتی: اقدام و عمل

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور

همایش ملی الگوی توسعه پایدار
و متوازن منطقه‌ای

نشریه علمی - خبری دبیرخانه دائمی همایش الگوی توسعه پایدار و متوازن منطقه‌ای
سال سوم، شماره ۱۶، شماره مسلسل ۷۳ (شنبه ۲۶ تیر ماه ۱۳۹۵)

توازن

۱۶

"وضعیت ایران در شاخص‌های جهانی توسعه (۲۰۱۳-۲۰۱۵)"

به نقل از: احمد آل یاسین

اشاره

با توجه به اهمیت روزافزون مقوله توسعه و توسعه پایدار در سطح جهانی، نهادهای مختلف بین‌المللی به بیان گزارش وضعیت کشورهای مختلف در زمینه شاخص‌های جهانی توسعه پرداخته‌اند و بدین وسیله رتبه‌بندی‌های مختلفی را نیز در این حوزه مطرح نموده‌اند. در ادامه "وضعیت ایران در شاخص‌های جهانی توسعه (۲۰۱۳-۲۰۱۵)" به نقل از احمد آل یاسین مطرح گردیده است. این گزارش، نکات و آموزه‌های ارزنده‌ای در ابعاد مختلف زیست‌محیطی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی برای کارگزاران توسعه در سطح کشور خواهد داشت.

مقدمه

در بیش از نیم قرن گذشته از کلپ رم تا نشست توسعه پایدار در هفتاد سالگی سازمان ملل (سپتامبر ۲۰۱۵) در نیویورک، کوشش‌ها و تلاش‌های بسیاری از سوی کشورها، سازمان ملل و دانشگاه‌ها، نهادها و کارشناسان جهانی برای نیکبودی یا بهزیستی مردم جهان و افزایش کیفیت زندگی و رفاه بیشتر آنان صورت گرفته و براساس مصوبات ریو، تاکنون گردهمایی‌های مهم بین‌المللی مرتبط با توسعه پایدار برگزار شده‌اند. در این دوره زمانی حدود شش ابزار حقوقی مهم زیست‌محیطی بین‌المللی تصویب شده و برای دولت‌هایی که تدریجاً به آن پیوستند الزام‌آور شده‌اند. تشکیل کمیسیون توسعه پایدار ملل متحد و تقویت تشکیلات جهانی محیط زیست از دیگر دستاوردهای اجلاس سران زمین بوده است. اتحادیه اروپا و بعضی از کشورهای در حال توسعه با تاکید بر واژه جدید "اقتصاد سبز" سعی دارند وزن بیشتری به محیط زیست در اقتصاد آینده جهان بدهند. این در حالی است که اکثریت کشورهای در حال توسعه همچنان توسعه و رشد اقتصادی را در اولویت ملی خود قرار داده‌اند. در کنار فعالیت‌های گسترده جهانی و با قدمتی به طول نیم قرن، نهادهای گوناگون پژوهشی و اقتصادی با همکاری واحدهای مرتبط در سازمان ملل، دانشگاه‌ها و کارشناسان مستقل، به تدریج به طراحی و تدوین ابزارها و شاخص‌هایی گوناگون و متنوع پرداخته‌اند که بتوانند، پیشرفت کشورها در تامین نیازها، سلامت، رفاه، امنیت، آسایش، آموزش، اشتغال جوامع را اندازه‌گیری کنند.

برای آگاهی بیشتر و آسانی درک جایگاه ایران در رتبه‌بندی جهانی و شاخص‌ها و زیرشاخص‌های تاثیرگذار بر کیفیت زندگی، رفاه اجتماعی و آسایش مردم، رتبه ایران در ۳۰ شاخص و زیر شاخص کلیدی شامل ۴ شاخص اقتصادی و ۲۶ شاخص کیفی برای سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ در ادامه مورد کندوکاو قرار گرفته است.

نکات مورد بحث

الف. رتبه ایران در ۳۰ شاخص جهانی توسعه (۲۰۱۳-۲۰۱۵)

رتبه ایران	تعداد کشورها	شاخص
۱۰۲	۱۸۷	سرانه تولید ناخالص داخلی بانک جهانی
۷۵	۱۸۷	توسعه انسانی
۷۷	۱۵۱	سیاره خوشحال
۱۱۰	۱۵۸	نشاط
۱۰۷	۱۴۲	کامیابی
۱۲۸	۱۴۲	آزادی فردی
۱۱۱	۱۴۲	سرمایه اجتماعی
۱۳۷	۱۴۲	نابرابری جنسی
۱۳۹	۱۴۲	فرصت و مشارکت
۱۳۵	۱۴۲	اقتدار سیاسی
۹۴	۱۳۲	پیشرفت اجتماعی
۲۰۳	۲۳۰	کیفیت زندگی مرسر
۱۴۷	۱۵۰	کیفیت زندگی نامبو
۵۸	۸۰	کیفیت زندگی اکونومیست
۱۳۲	۱۷۸	پایداری زیست محیطی
۴۹	۵۰	شهرهای امن جهان
۱۳۰	۱۴۰	زیست‌پذیری
۱۵۸	۱۶۷	مردم‌سالاری
۸۱	۸۲	فضای کسب و کار اکونومیست

ادامه جدول

شاخص	تعداد کشورها	رتبه ایران
فضای کسب و کار بانک جهانی	۱۸۹	۱۳۰
عوامل پیشرفت بهره‌وری	۱۴۴	۹۸
عوامل نوآوری	۱۴۴	۱۰۲
آزادی اقتصادی فریزر	۱۵۲	۱۴۷
آزادی اقتصادی هریتچ	۱۸۴	۱۷۱
درک فساد	۱۷۵	۱۳۶
آسیب‌پذیری	۱۷۸	۴۴
نوآوری	۱۴۳	۱۲۰
فلاکت	۱۰۸	۵
تورم	۱۴۳	۳
بیکاری	۱۴۸	۱۳۲

ب. تحلیل وضعیت ایران از نظر شاخص‌های جهانی توسعه (۲۰۱۵-۲۰۱۳)

بررسی اطلاعات مندرج در جدول بالا، موید توسعه نیافتگی ایران در مقطع زمانی (۲۰۱۳-۲۰۱۵) در ابعاد اجتماعی و اقتصادی است. بر پایه شاخص‌های مطرح شده، ایران در تورم رتبه سوم جهان و در فلاکت رتبه پنجم جهان را به دست آورده و در زمینه آسیب‌پذیری در میان ۱۷۸ کشور، رتبه ۴۴ را دارد، یعنی ۱۳۴ کشور از ایران کم‌آسیب‌پذیرتر ارزیابی شده‌اند. به طور کلی در زمینه‌های مهم توسعه و کیفیت زندگی مانند: کامیابی، آزادی‌های فردی، سرمایه اجتماعی، نابرابری جنسیتی، مردم سالاری، فضای کسب و کار، آزادی اقتصادی، فساد، کیفیت زندگی، نوآوری

و دیگر زمینه‌های مشابه، ایران در خطر رویارویی با بحران قرار دارد. جا دارد تا تصمیم‌سازان و سیاست‌گذاران کشور به گونه‌ای جدی و با عزمی راسخ به این شاخص‌ها و زیرشاخص‌ها توجه کافی کنند، تا حرمت کرامت و منزلت ایرانی به گونه‌ای شایسته حفظ و پایدار شود.

جمع‌بندی

وجود شاخص‌های گوناگون و متنوع اندازه‌گیری پیشرفت اجتماعی و رفاهی کشورها، به شرحی که در این نوشتار آمد و در آینده نیز منتشر خواهد شد، موهبتی است برای دولتمردان و کارشناسان برنامه‌ریزی تا به کمک مبانی بنیادین طراحی شاخص‌ها که در واقع اصول و پایه‌های توسعه به شمار می‌آیند، به تغییر و اصلاح سیاست‌گذاری‌ها و مبانی برنامه‌ریزی‌های آتی کشور رهنمون شود. در این حالت نه تنها مدیران از جایگاه جهانی ایران در میان سایر کشورهای دنیا آگاه می‌شوند، بلکه با مراجعه به روش‌شناسی گزارش‌ها و ارزیابی زیرشاخص‌ها و شاخص‌های فرعی‌تر از وضعیت کمی و کیفی بخش‌های گوناگون توسعه کشور اطلاع می‌یابند. در نتیجه مدیرانی که عزم توسعه کشور و دغدغه پیشرفت ایران را داشته باشند، از فرصت‌های رایگان و شفاف اندازه‌گیری شاخص‌های جهانی برای بهبود بهزیستی مردم به خوبی می‌توانند بهره‌گیری کنند.

در سطح داخلی، فعال شدن سامانه ساترا (سامانه ارزیابی توسعه و رصد آمایش) در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سنجش شاخص‌های توسعه زیست‌محیطی توسط سازمان حفاظت محیط زیست کشور، راه-اندازی سامانه رصد (مرکز پایش تحولات اجتماعی کشور) در مرکز امور اجتماعی و فرهنگی وزارت کشور در دولت تدبیر و امید و تدوین سند شاخص‌های توسعه پایدار منطقه‌ای در گروه توسعه و عمران مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور مجموعه‌ای از اقدامات ارزشمند در زمینه سنجش وضعیت کلی توسعه‌یافتگی در سطح کشور هستند که می‌توانند زمینه‌ها و بسترهای لازم جهت تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری نظام‌مند و واقع‌بینانه را برای مسئولان و مدیران و برنامه-ریزان فراهم سازند.

نشریه علمی - خبری «توازن»

مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور

دبیرخانه دائمی همایش

الگوی توسعه پایدار و متوازن منطقه‌ای

مدیر مسئول: ابوذر کوثری

سر دبیر و مدیر اجرایی: ابراهیم خلیفه

توجه

نشریه علمی - خبری «توازن» به صورت هفتگی توسط دبیرخانه دائمی همایش منتشر می‌شود. منتظر دریافت اخبار شما جهت درج در این نشریه هستیم.

www.Sbrd.ir

۰۲۱-۲۶۶۵۵۹۵۱

ان شاءالله در شماره آینده می‌خوانیم:

"جایگاه حوضه آبریز در توسعه پایدار و متوازن منطقه‌ای"

کاوه معصومی (کارشناس اجتماعی مدیریت آب در وزارت نیرو و دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه شهید بهشتی)